

3. Heyets', V. (2003). Sotsiohumanitarni skladovi perspektyv perekhodu do sotsial'noorientovanoj ekonomiky v Ukraini [Socio components perspectives of transition to a socially oriented economy in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy – Ukraine's economy*, 2, 4-12 [in Ukrainian].
4. Furdychko, L.O. (2011). Suchasne stanovyshe systemy okhorony zdorov'ya Ukrainy [Modern State of Health Protection System in Ukraine]. *Rehional'na ekonomika – Regional economy*, 3, 187-193 [in Ukrainian].
5. Hal'kiv, L.I. & Kravchuk, L.M. (2011). Vtraty lyuds'koho kapitalu v konteksti sotsiohumanitarnoyi paradyhmy zberezhenya lyuds'koho kapitalu [Loss of Human Capital in the Context of Socio-Humanistic Paradigm of Human Capital Maintainance]. *Rehional'na ekonomika – Regional economy*, 1, 126-133 [in Ukrainian].
6. Hnybidenko, I.F. (2009). Rynok pratsi ta sotsial'na infrastruktura na seli: mozhlyvi perspektyvy rozvytku [Labour Market and Social Infrastructure in the Countryside: Prospects of Development]. *Demohrafiya ta sotsial'na ekonomika – Demography and Social Economy*, 2, 79-89 [in Ukrainian].

Elena Abashina, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine

The Analysis of Results of Building of Social Market Economy in Ukraine

The construction of a social market economy in which competition protection and market methods of managing combined effectively with the mechanism of state regulation of the national economy of social orientation was declared in Ukraine since the early 90-ies. The problems of employment are important in the economic system and the social sphere. The aim of this work is to make a systematic analysis of social market economy development in Ukraine at the present stage with distinguishing and characterization of major failures in the economic system and social sphere.

The reduction of economic and social indicators, accompanied by, in particular, unemployment of the economically active population, mostly young people was seen for a long time. In such conditions the sustainable development of Ukraine, the growth of its economy, which also act as ultimate guarantor with more jobs and, consequently, the problem of employment cannot be achieved. The analysis of the development of the social market economy in Ukraine, which is closely integrated into society, was carried out in the article. Society is the creator of economic system and social sphere.

The analysis of the results of development shows that instead of the declared social market economy, the corporate economy, which has no future, began to form. These results were obtained by the interaction of the three public institutions - the Ukrainian people, certain leaders and state, civil society organizations, non-governmental organizations and political parties.

social market, corporate economy, social sphere, limitations

Одержано 30.04.15

УДК 331.101.262

М. В. Бугайова, канд. екон. наук

А. С. Златопольська, асп.

Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна

Аналіз сучасного стану трудових ресурсів та забезпечення Кіровоградського регіону в контексті реалізації стратегії соціально-економічного та інноваційного розвитку регіональної економіки

У статті здійснено аналіз сучасного стану трудових ресурсів та забезпечення Кіровоградського регіону та виявлені основні перешкоди у формуванні та розвитку трудових ресурсів в контексті реалізації стратегії соціально-економічного та інноваційного розвитку регіональної економіки. Проаналізовані основні соціально-економічні та демографічні фактори впливу на процес формування трудових ресурсів та забезпечення регіону. Виявлені резерви покращення стану трудових ресурсів

© М. В. Бугайова, А. С. Златопольська, 2015

забезпечення, що в подальшому сприятиме підвищенню рівня життя населення та забезпечить соціально-економічне та інноваційне зростання регіону
населення, трудові ресурси, трудовий потенціал, трудоворесурсне забезпечення, соціально-економічний розвиток, інноваційний розвиток, регіональна економіка

М. В. Бугаєва, канд. екон. наук

А. С. Златопольская, асп.

Кіровоградський національний технічний університет, г. Кіровоград, Україна

Анализ современного состояния трудоворесурсного обеспечения Кировоградского региона в контексте реализации стратегии социально-экономического и инновационного развития региональной экономики

В статье проведен анализ современного состояния трудоворесурсного обеспечения Кировоградского региона и выявлены основные препятствия в формировании и развитии трудовых ресурсов в контексте реализации стратегии социально-экономического и инновационного развития региональной экономики. Проанализированы основные социально-экономические и демографические факторы влияния на процесс формирования трудоворесурсного обеспечения региона. Выявлены резервы улучшения состояния трудоворесурсного обеспечения, что в дальнейшем будет способствовать повышению уровня жизни населения и обеспечит социально-экономическое и инновационное развитие региона.

население, трудовые ресурсы, трудовой потенциал, трудоворесурсное обеспечение, социально-экономическое развитие, инновационное развитие, региональная экономика

Постановка проблеми. Загальносвітові тенденції розвитку інноваційної економіки визнають домінуючу роль освіти у соціально-економічному прогресі, формуванні якісного трудоворесурсного забезпечення і розвитку інноваційної складової трудового потенціалу. Формування та розвиток ефективного трудового потенціалу сьогодні обумовлюється необхідністю переходу до інноваційного типу розвитку економіки та її регіонів. Його особливість полягає в нерозривному, протягом усього життя, зв'язку вдосконалення освіти з виробничими інноваціями у сфері своєї професійної діяльності. Продуктом освітньої системи є інтелектуальний потенціал. Він складається зі знань, професійних навичок, здібностей особистості і являє собою багатофакторне поняття, яке включає людський, інформаційний, виробничий, організаційний, інноваційний, соціальний та інституційний фактори. Вони в сукупності утворюють інтелектуальні передумови соціально-економічного та науково-технічного розвитку підприємств і регіонів, а також є чинником підвищення конкурентоспроможності країни на світовому ринку.

В сучасних умовах кризових явищ в економіці України підвищуються вимоги до формування, розвитку та раціонального використання трудового потенціалу країни загалом та кожного регіону, зокрема. Стратегія соціально-економічного та інноваційного розвитку регіональної економіки, основу якої складають високотехнологічні, наукомісткі виробництва, вимагає, перш за все, більш ефективне формування та використання трудових ресурсів, інтелектуалізації трудового потенціалу. На жаль, в Україні виникає все більше проблем з відтворенням та формуванням трудових ресурсів, відтак, вирішення проблеми трудоворесурсного забезпечення на регіональному рівні є цілком своєчасним, адже, її розв'язання стане одним із вагомих факторів соціально-економічного та інноваційного зростання країни. Враховуючи зазначене, необхідним є аналіз сучасного стану трудоворесурсного забезпечення регіону в контексті вимог інноваційної економіки в системі регіонального формування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових джерел засвідчує, що дослідженню різних аспектів проблеми трудового потенціалу та трудоворесурсного забезпечення займалися зарубіжні і вітчизняні вчені. За межами України відомими дослідниками цього наукового напрямку є Т. Шульц, Г. Беккер, Дж. Кендрік, Ф.

Махлуп, Б. Генкін, С. Дятлов, С. Валентей, М. Волгін, А. Олійник, Р. Капелюшніков, Р. Колосова, Р. Фатхутдинов [2; 4; 7; 11; 12] та ін. Серед українських вчених вивченню окремих аспектів проблеми трудоворесурсного забезпечення регіонів присвятили свої праці О. Амосов, О. Амоша, В. Антонюк, С. Бандур, В. Бідак, Д. Богиня, О. Волкова, О. Грیشнова, В. Гріньова, М. Долішній, А. Колот, В. Куценко, Е. Лібанова, Л. Лісогор, Н. Лук'янченко, В. Новіков, О. Новікова, В. Онікієнко, І. Петрова, С. Пирожков, У. Садова, Л. Семів, М. Семикіна, Л. Шаульська, О. Ястремська [1; 3; 5; 6; 8] та інші. Не зважаючи на великий обсяг праць, присвячених даному науковому напрямку, залишається актуальним аналіз сучасного стану трудоворесурсного забезпечення регіону в контексті вимог соціально-економічного та інноваційного розвитку регіонів та держави в цілому.

Постановка завдання. Метою статті є здійснення аналізу сучасного стану трудоворесурсного забезпечення Кіровоградського регіону та виявлення основних перешкод у формуванні та розвитку трудових ресурсів в контексті реалізації стратегії соціально-економічного та інноваційного розвитку регіональної економіки.

Виклад основного матеріалу. На формування та розвиток трудових ресурсів регіону та трудоворесурсного забезпечення впливають певні чинники. Демографічний чинник є одним з визначальних для забезпечення стабільного й безпечного розвитку держави та її регіонів, а проблеми оптимального демографічного розвитку слід розглядати як пріоритетні інтереси держави. Від демографічних характеристик працездатного населення і показників демографічного розвитку залежить розвиток трудового потенціалу і, як результат, величина сукупного національного доходу. Аналіз демографічної ситуації Кіровоградського регіону при дослідженні проблем, закономірностей і чинників формування й розвитку трудових ресурсів допомагає вивчити проблеми трудоворесурсного забезпечення, а також певною мірою вирішувати завдання, пов'язані з управлінням цим процесом в контексті соціально-економічного та інноваційного розвитку регіону.

Наявне населення області на 1 березня 2015 р. складало 979,3 тис. осіб, проживаючи і здійснюючи трудову діяльність у 21-му адміністративному районі у складі 4-х міст обласного та 8-ми районного значення, 27-ми селищ міського типу, 376-ти сільських рад та 1003-х сільських населених пунктів [9]. Слід відмітити, що наявне населення області за п'ятнадцять років поспіль (з 1996-го по 2014-й роки) має стабільну тенденцію до зменшення на 15,258 тис. щорічно (рис. 1). За умов збереження таких тенденцій, до 2020-го року населення зменшиться до 860,22 тис. осіб, тобто складатиме 84,5 % від рівня 2014-го року. Втрати за 10 років 15,5% трудового потенціалу – надто обтяжливий тягар для економіки регіону. Нагальним завданням є злам негативних демографічних тенденцій. При чому міське населення кількісно зменшується на 8,9522 тис. осіб щорічно, сільське – на 6,3057 тис. осіб. За таких умов у 2020-му році слід очікувати зменшення кількості міського населення до 85,7% від рівня 2010-го року, сільського ще більше – до 83,8% [9].

З огляду на розподіл населення області за районами на 1 січня 2015 р., найбільша кількість людей проживає в Кіровоградському районі – 269,5 тис. осіб або 27,5% усього населення області, найменша – у Вільшанському районі – 12,7 тис. осіб або 1,3% населення області; найбільша кількість міського населення – у Кіровоградському районі (23,7%), як і сільського (3,8%), найменша – в Устинівському районі (0,4% та, відповідно, 1%). Такий розподіл засвідчує нерівномірну ситуацію трудоворесурсного забезпечення у районах області [9].

Рисунок 1 – Динаміка зміни кількості наявного населення Кіровоградської області, тис. осіб

Джерело. Побудовано автором за даними [9].

Істотно меншу чисельність населення мають (з показником менше 2% від загальної кількості населення, за градацією «всього»), разом з Вільшанським, Устинівський (1,3%), Компаніївський (1,6%), Новгородківський (1,6%), Онуфріївський (1,9%) райони; за міським населенням – Устинівський (0,4%), Вільшанський (0,5%), Компаніївський (0,5%), Новгородківський (0,6), Новоархангельський (0,7%), Ульяновський (0,6%), Онуфріївський (0,9%), Бобринецький (1,1%), Голованівський (1,2%), райони; за сільським населенням – Вільшанський (0,8%), Бобринецький (1,5%), Гайворонський (1,7%), Долинський (1,4%), Компаніївський (1,1%), Новгородківський (1,0%), Новоархангельський (0,9%), Новомиргородський (1,5%), Онуфріївський (1%), Петрівський (1,7%), Світловодський (1,3%), Ульяновський (1,7%), Устинівський (1,0%) райони (рис. 2).

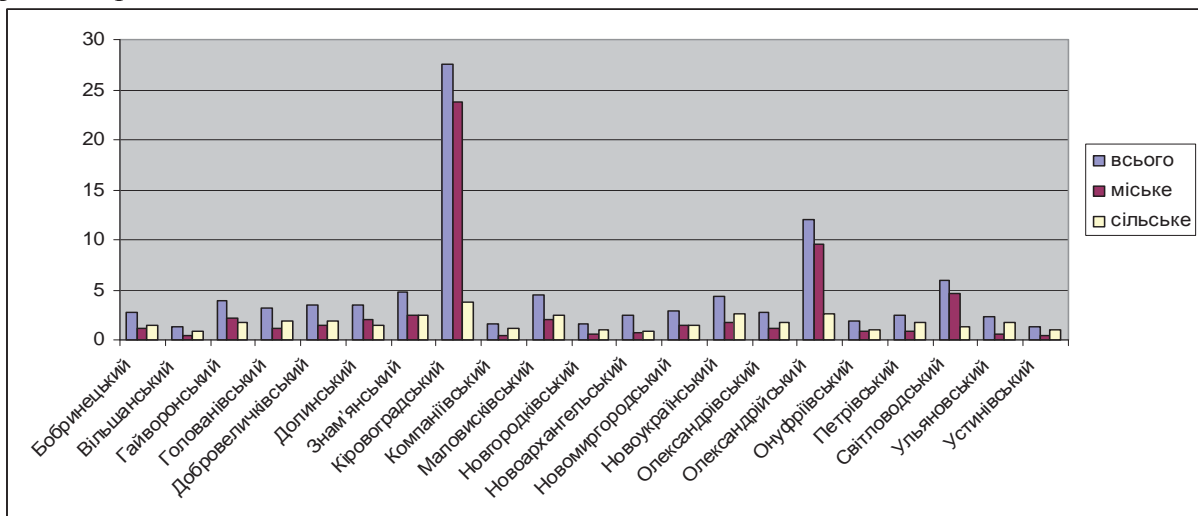

Рисунок 2 – Розподіл наявного населення районів Кіровоградської обл. (у % до загальної кількості населення: «всього», «міське» та «сільське населення» у 2014 році)

Джерело. Побудовано автором за даними [9].

Аналіз однієї із складових змін щодо територіального розміщення населення як основного показника трудових ресурсного забезпечення, а саме – міграції, засвідчує: у січні – листопаді 2014 року міграційне скорочення населення становило 1,01 особи в розрахунку на 1000 осіб наявного населення (у відповідному періоді 2013 року – 1,72 особи).

Міграційний приріст населення в січні – листопаді 2014 року зафіксовано в чотирьох районах, а також на території Світловодської та Олександрівської міськрад. Його рівень був найвищим у Кіровоградському та Онуфріївському районах. Поряд з цим, у сімнадцяти районах та на територіях Кіровоградської та Знам'янської міськрад спостерігалось міграційне скорочення населення, найвищим воно було у Світловодському та Вільшанському районах. Така диспропорція змушує звернути увагу на обставини, що її викликали, виявити їх та усунути причини відміченого явища заради збереження наявного рівня трудових ресурсів [9].

Щодо природного приросту кількості населення через народження та втрат від смертності, то наявна статистика свідчить про наступне (рис. 3).

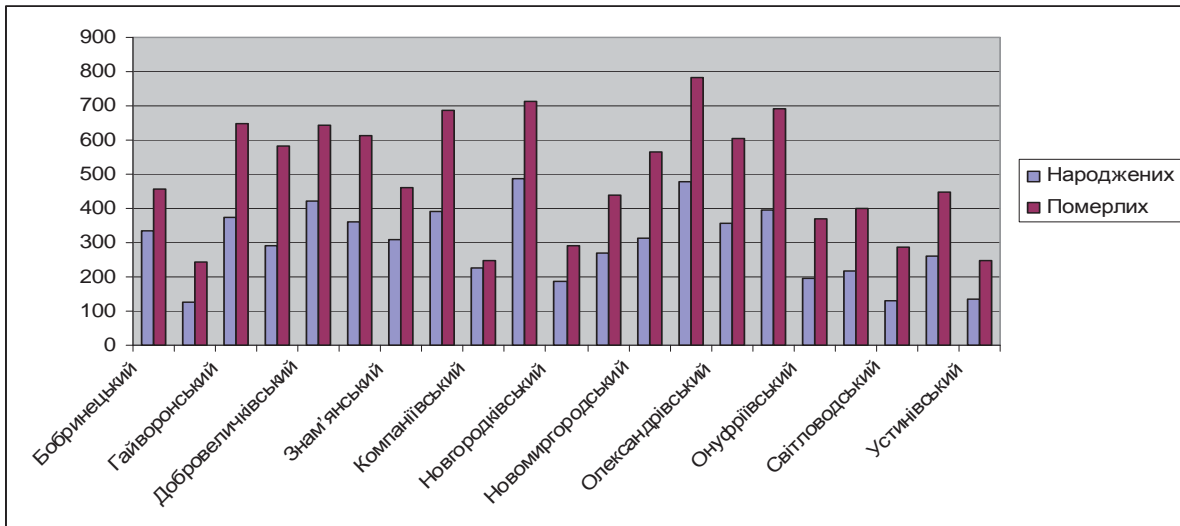

Рисунок 3 – Розподіл народжених та померлих в районах Кіровоградської області, осіб у 2014 році
Джерело. Побудовано автором за даними [9].

Найближчими роками марно розраховувати на позитивні тенденції відтворення населення як основної складової трудових ресурсів, адже скрізь (для всіх районів області) спостерігається одне і те ж – суттєве перевищення (у 1,6-2,6 рази) кількості померлих відносно кількості народжених. Яскраве підтвердження тому дані стосовно Світловодського (2,6 рази), Вільшанського (2,4 рази), Олександрівського (2,2 рази), Онуфріївського (2,2 рази), Новоархангельського (2,1 рази), Новомиргородського (2,0 рази) районів. Подібний стан речей у разі збереження подібної ситуації не можна розцінити інакше, ніж катастрофічний для трудових ресурсів соціально-економічного та інноваційного розвитку Кіровоградської області в цілому та її районів зокрема.

Звернення до аналізу показників розвитку системи охорони здоров'я як вагомого чинника підтримки стану трудових ресурсів, виявляє характерну тенденцію до згортання абсолютних її показників, що проілюстровано на рис. 4. Так, порівняно з 2009 роком кількість лікарняних закладів, як і кількість лікарняних ліжок зменшилася.

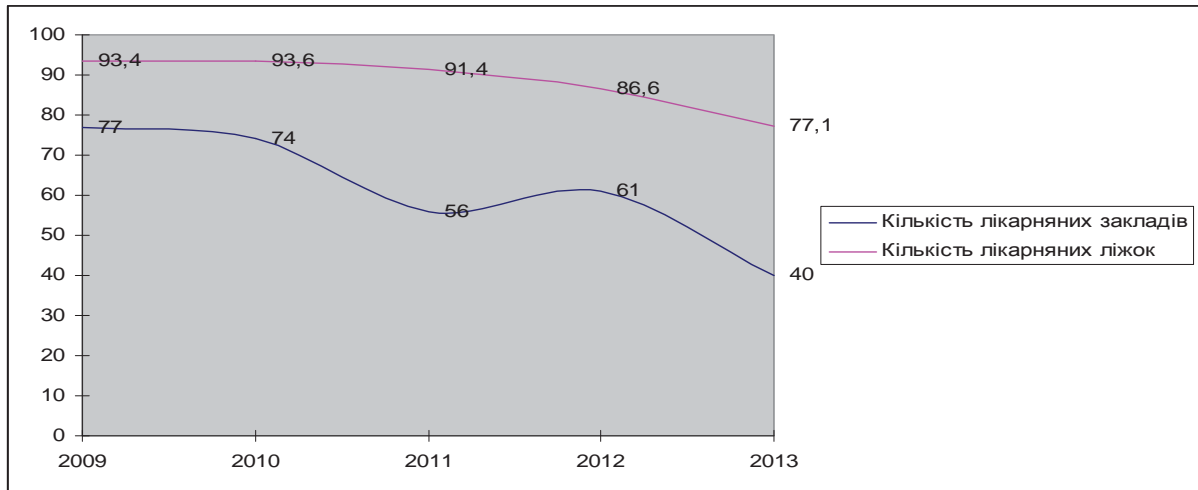

Рисунок 4 - Динаміка показників системи охорони здоров'я в Кіровоградській області у 2009-2013 рр.

Джерело. Побудовано автором за даними [10, с. 425].

Обмежуючись цими порівняннями, маємо підстави стверджувати, що суттєвих зрушень щодо компенсації можливих втрат у трудоворесурсному забезпеченні за рахунок проаналізованих показників системи охорони здоров'я не виявляється, якщо обмежитися лише існуючим станом. Маючи відносно краще забезпечення області і її районів лікарями, порівняно з усередненими даними по Україні та її регіонах, можна розраховувати лише на якісні зрушення у цій сфері, покладаючись на знання та досвід представників цього елітного прошарку суспільства, інноваційне спрямування їхньої трудової діяльності. Покликання щодо останнього обумовлене вже іншою підсистемою трудоворесурсного забезпечення, а саме – системою освіти, підготовки та перепідготовки кадрів.

Вплив на формування трудоворесурсного забезпечення регіону, на нашу думку, справляють й соціально-економічні фактори. В даний час необхідний відповідний рівень професійних, загальноосвітніх та культурних знань.

Розглядаючи систему освіти, слід відмітити декілька аспектів її функціонування. Перший аспект стосується загальноосвітніх навчальних закладів, де відбувається формування підвалин щодо готовності підростаючого покоління до трудової діяльності. Аналіз наявних даних, засвідчуючи в цілому зменшення населення Кіровоградської обл. на 20% за період з 1995-го по 2014-й роки, показує, що за цей же період часу відповідно зменшилася на 17% кількість загальноосвітніх навчальних закладів, на 20% – кількість вчителів. Непропорційно більше – на 45% – зменшилася кількість учнів, які є власне тією головною робочою силою, якій у перспективі розпочинати трудову діяльність, замінюючи собою вибулих зі сфери зайнятості у зв'язку з віком, станом здоров'я тощо [9, 10, с. 410].

Дещо іншим виглядає стан речей у відносних показниках: кількість учнів на один загальноосвітній навчальний заклад зменшилася за цей же проміжок часу зі 253,0 до 173,2, кількість вчителів на один загальноосвітній навчальний заклад – зі 23,2 до 21,5 осіб, кількість учнів на одного вчителя – зі 10,9 до 8,1 осіб. Остання обставина є свідченням того, що при належній організації навчання як етапу підготовки учнів до початку трудової діяльності є підстави розраховувати на підвищення якості підготовки як заходу, здатного компенсувати певною мірою зменшення кількості учнів [9].

Наступний аспект аналізу – професійно-технічне навчання та підготовка кадрів у вищих навчальних закладах. Співставлення з даними щодо зменшення кількості населення області на 20% за період з 1995 по 2014 рр. вказує, що відповідно, хоч і дещо вищими темпами, змінилася низка показників, які стосуються професійно-технічних і

вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації: кількість закладів та учнів, студентів зменшилася на 38%, що передусім характеризує зменшення привабливості робочих професій для населення, отримання яких не гарантує гідної оплати праці, сприятливих умов трудової діяльності [9, 10, с. 418].

Стосовно вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації спостерігаємо незначне зменшення їх кількості, одночасно зменшилася і кількість студентів, що в них навчаються. Це явище засвідчує привабливість для абітурієнтів вищої освіти, особливо економічної, проте суперечить реальним потребам економіки, яка більшою мірою потребує представників робочих професій, технічних спеціальностей. Зазначене відбиває загострення протиріччя між функціонуванням ринку освітніх послуг і ринку праці [9, 10, с. 422].

На загальному фоні зменшення кількості населення відмічене суттєве збільшення студентського контингенту ВНЗ III-IV рівнів акредитації має бути використано як шанс виправити ситуацію щодо трудових ресурсів забезпечення Кіровоградської області та її районів за рахунок наявного інтелектуального потенціалу населення. Один із способів розвитку та ефективного використання останнього – система підготовки та перепідготовки кадрів, уявлення про можливість якої дає наявна статистика.

Навчання новим професіям розподілено надто нерівномірно: від нуля осіб (Вільшанський район) до 44,17% всіх навчених новим професіям по області в цілому (Кіровоградський район). Надто значна розбіжність виявилася між кількістю навчених новим професіям і кількістю тих, хто підвищив кваліфікацію – на порядок і більше (в Олександрівському районі підвищено кваліфікацію кількісно у 35 разів більше порівняно з навченими новим професіям, в Ульяновському – у 21 раз, в Новгородківському – у 38 раз) [9, 10, с. 337]. Відмічене засвідчує занепад у системі підготовки та перепідготовки кадрів на виробництві, виявлення і усунення яких відносимо до резерву, використання можливостей якого гіпотетично може сприяти розвитку та використанню інтелектуального потенціалу населення як вагомій складовій трудових ресурсів забезпечення, активізація якої – одне з важливих завдань соціально-економічного розвитку, виконання якого не уявляється можливим без мотивації та стимулювання трудової діяльності.

Не останню роль у формуванні трудових ресурсів забезпечення відіграє рівень заробітної плати в регіоні.

Розглядаючи тему мотивації освітньо-професійного зростання, покладаємося на дослідження науковців, за якими головним мотиватором трудової діяльності в сучасних умовах соціально-економічного та інноваційного розвитку нашої країни визнано оплату праці, умови праці, соціальні умови життя, які впливають не лише на продуктивність трудової діяльності, а й на можливість відтворення населення, оздоровлення, набуття нових знань тощо.

На рис. 5 наведено ранжування міст та районів Кіровоградської області за розмірами середньомісячної заробітної плати та порівняння її із аналогічним показником на рівні області та України за даними 2014 року. Серед міст області лідером по середній заробітній платі є Знам'янка, серед районів – Маловисківський район. В цілому диференціація середньомісячної заробітної плати працівників по містах та районах Кіровоградської області є дуже великою [10, с. 353].

За січень 2015 року розмір середньомісячної номінальної заробітної плати штатних працівників (по підприємствах, установах, організаціях та їхніх відокремлених підрозділах із кількістю найманих працівників 10 і більше осіб) становив 2687 грн., що на 7,3% вище відповідного показника 2014 року.

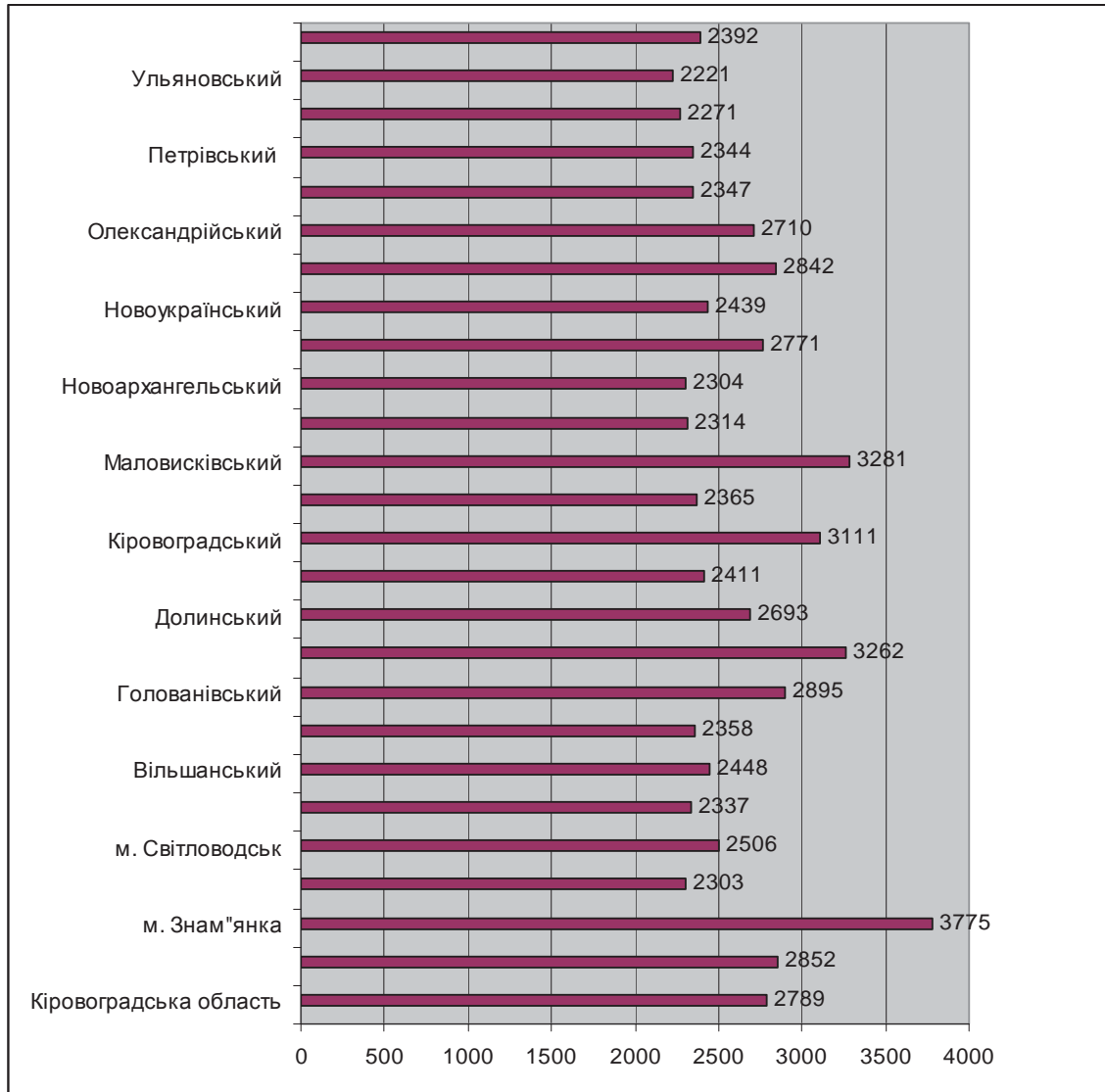

Рисунок 5 – Середньомісячна заробітна плата працівників по містах та районах Кіровоградської області у 2014 р. (грн.).

Джерело. Побудовано автором за даними [9].

Однак, в економіці області залишається значною диференціація рівня оплати праці серед видів економічної діяльності. Найвищий рівень оплати праці спостерігався у працівників транспорту, складського господарства, підприємств з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, добувної промисловості і розробленні кар'єрів, фінансової та страхової діяльності, де заробітна плата працівників перевищила середній показник по області в 1,4–1,7 рази.

Значно нижчою залишається заробітна плата працівників у сферах тимчасового розміщення й організації харчування, поштової та кур'єрської діяльності, будівництві, сфері творчості, мистецтва та розваг, операцій з нерухомим майном, адміністративного та допоміжного обслуговування, сфері функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури, сільському господарстві, сфері наукових досліджень та розробок, охорони здоров'я та надання соціальної допомоги, оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів і мотоциклів, освіті, сфері

професійної, наукової та технічної діяльності. Співвідношення рівня оплати праці в зазначених видах економічної діяльності до середнього по області становило 53,2–98,3%.

Якщо у січні 2014 року порівняно з січнем 2013 року відбулося збільшення реальної заробітної плати найманих працівників на 6,4%, то у січні 2015 року спостерігалася зворотна тенденція: порівняно з січнем 2014 року реальна заробітна плата найманих працівників зменшилася на 17,9% [9, 10, с. 352].

Розбіжність у розмірах офіційного отриманого середнього заробітку досягає в області 73% або 1026 грн. Найнижчу зарплату отримують в Ульяновському, Світловодському, Новоархангельському районах, що нижча за середню по області – на 20-23%, середню по Україні – майже на 40%. Відставання міст Світловодська, Олександрії від Кіровограду за показником оплати праці становить, відповідно, 16 і 20%. У свою чергу, середня зарплата в обласному центрі відстає від відповідного показника міста Знаменки, міста залізничників, на 21,2 %.

Поширене явище бідності не тільки посилює соціальну напругу у регіоні, а й супроводжується небезпекою низки моральних і соціальних втрат. Низькі трудові доходи більшості працюючих, неможливість сумлінною працею досягти бажаних стандартів життя руйнують вікове ставлення до чесної праці як до цінності. Для осіб, які не можуть знайти відповідної роботи за фахом, часто більш прийнятною стає вимушена трудова міграція в інші регіони, праця у неформальному секторі економіки, особливо у сільському господарстві, рибальстві, лісовому господарстві, мисливстві, сфері торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів, готелів та ресторанів, побутових послуг, будівництві, незважаючи на відсутність мінімальних соціальних гарантій. Серед таких працюючих опиняються колишні працівники освіти, охорони здоров'я, сільського господарства, інженери, висококваліфіковані робітники, які не знайшли іншого способу для виживання своєї сім'ї, ніж тіньова зайнятість.

Окреслена ситуація стала наслідком катастрофічного недовикористання праці в регіоні при відносно невисокому рівні безробіття (11,2% у 2014 році; для порівняння в Україні – 9,3% у 2014 р.). На початок 2015 року, навантаження на 1 вакансію становить 26 осіб [9]. Зауважимо, що обсяг і структура попиту не відповідають обсягу і структурі пропозиції на ринку праці. В цих умовах зростає неформальна, тіньова зайнятість, а статистика вимушена фіксувати спадну динаміку економічної активності населення по регіонах України.

У зв'язку з тим, що в Кіровоградській області гостро не вистачає робочих місць з гідною оплатою праці, у структурі доходів населення помітно зросла роль соціальної допомоги (у т.ч. пенсій), частка якої (41,76%) опинилась значно більшою, ніж частка заробітної плати (33,69%). Ситуацію, коли в доходах все більшу роль відіграє соціальна допомога, а не дохід від праці, не можна вважати нормальною в регіоні, який прагне до економічних зрушень та впровадження моделі інноваційного розвитку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дані здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок, що наведені у дослідженні соціально-економічні та демографічні фактори діють в комплексі, впливаючи на процес формування трудових ресурсного забезпечення Кіровоградського регіону. Розбалансованість ринку праці, поширення тінізації трудових відносин свідчить про відсутність прогресивних зрушень в економіці і, відповідно, у сфері зайнятості, про нестачу зрілої соціальної відповідальності соціальних партнерів за стан соціально-економічного та інноваційного розвитку регіону. Недовикористання трудового потенціалу Кіровоградської області, деградація незатребуваних знань і професійних якостей, руйнація мотивів до ефективної праці (особливо у сільській місцевості), перешкоджає соціально-

економічному та інноваційному розвитку економіки регіону загалом, не говорячи про перспективи покращення якості трудових ресурсів.

Виявлені проблеми і перешкоди у формуванні і розвитку трудових ресурсів потребують відповідної державної та регіональної політики щодо ефективнішого використання наявних трудових ресурсів регіону, що в подальшому сприятиме підвищенню рівня життя населення та забезпечить соціально-економічне та інноваційне зростання регіону. Зміна ситуації на краще потребує активного соціального діалогу, спільних заходів з боку представників влади, бізнесу та профспілок у регулюванні доходів, зайнятості, забезпеченні реальної соціальної захищеності. Без цього не варто розраховувати на стійке економічне зростання регіону та інноваційні зрушення в інтересах підвищення якості трудових ресурсів регіону. Перспективи подальших досліджень стосуються виокремлення інноваційної складової трудового потенціалу регіону та її ефективного розвитку.

Список літератури

1. Адміністративне управління трудовим потенціалом : навч. посіб. / [В.М. Гриньова, М.М. Новікова, М.М. Салун та ін.]. — Х. : ХНЕУ, 2004. — 427 с.
2. Беккер Г.С. Человеческое поведение : экономический подход / Г.С. Беккер. — М. : ГУ ВШЭ, 2003. — 672 с.
3. Бідак В.Я. Трудові ресурси та забезпечення трудової мобільності: Трудові ресурси та забезпечення регіону і специфіка трудової мобільності: аспекти взаємовпливу / В.Я. Бідак // Науковий вісник Луганського національного аграрного університету: зб. наук. пр. — Луганськ : Елтон –2. — 2012. — № 34 (II). — С. 247—254.
4. Волгин Н. Германия : эффективное решение социально-трудовых проблем / Н. Волгин // Человек и труд. — 1995. — №4. — С. 104—107.
5. Грیشнова О.А. Людський капітал – визначальний чинник відродження національної економіки // Людський капітал України: стан, проблеми, перспективи відтворення: [монографія] / За ред. Лича В.М.– К.: КНУБА, 2009. – Ч. II – с.6 –21.
6. Інноваційний вектор трудових ресурсів та забезпечення регіональних суспільних систем: монографія [В. Бідак, С. Цапок, У. Садова]. — Л. : Інститут регіональних досліджень НАН України, 2008. — 97 с.
7. Кендрик Дж. Совокупный капитал США и его формирование / Дж.Кендрик. — М., 1978. — 450 с.
8. Конкурентоспроможність робочої сили в системі соціально-трудових відносин : [монографія] / Д.П. Богиня, Г.Т. Куліков, Л.С. Лісогор та ін.]. — К. : НАН України ; Ін-т економіки, 2003. — 213 с.
9. Офіційний сайт Головного управління статистики у Кіровоградській області. Статистична інформація Чисельність населення. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.kr.ukrstat.gov.ua/arhiv/2015/02/stat_inf_oper_demogr.htm
10. Статистичний щорічник Кіровоградської області за 2013 рік : [статистичний збірник]. — К. : Головне управління статистики у Кіровоградській області, 2014. — с. 501
11. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент / Р.А. Фатхутдинов. — М. : Издательско-книготорговый центр «Маркетинг», 2002. — 892 с.
12. Шульц С.Л. Економічна концентрація в контексті регіональної та просторової економіки / С.Л. Шульц // Соц.-екон. дослідж. в перехід. період. — 2007. — Вип. 5. — С. 508—516.

References

1. Hrynova V.M., Novikova M.M., Salun M.M. et al. (2004). *Administratyvne upravlinnia trudovym potentsialom. [Administration of labor potential]*. Kharkiv: KhNEU [in Ukrainian].
2. Bekker, H.S (2003). *Human Behavior: Economical Approach*. Moscow: HU VShE [in Russian].
3. Bidak, V.Ya. (2012). *Trudoresursne zabezpechennia rehionu i spetsyfika trudovoi mobil'nosti: aspekty vzaiemovplyvu [Labor resource providing of the region]*. *Naukovyj visnyk Luhanskoho natsional'noho ahrarynoho universytetu – Scientific herald of Lugansk National Agrarian Universit*, 34(2), 247-254 [in Ukrainian].

4. Volhyn, N. (1995). Hermanyia: efektyvnoe reshenye sotsyal'no-trudovykh problem [Germany: an effective solution of the social and labor problems]. *Chelovek y trud – Man and Labor*, 4, 104-107 [in Russian].
5. Hrishnova, O.A. (2009). Liuds'kyj kapital – vyznachal'nyj chynnyk vidrozhennia natsional'noi ekon [Human capital - a determining factor in the revival of the national economy]. *Liuds'kyj kapital Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy vidtvorennia - Human capital Ukraine: state, problems and prospects playback*. Lych, V.M. (Ed.). (Vol. 2). K.: KNUBA [in Ukrainian].
6. Bidak, V., Tsapok, S., Sadova, U. (2008). *Innovatsijnyj vector trudoresurnoho zabezpechennia rehional'nykh suspil'nykh system [Innovative Vector of labor resource providing of regional public systems]*. L.: Instytut rehional'nykh doslidzhen' NAN Ukrainy [in Ukrainian].
7. Kendryk, Dzh. (1978). *The total capital of the United States and its formation*. Moscow [in Russian].
8. Bohynia, D.P., Kulikov, H.T., Lisohor, L.S. et al. (2003). *Konkurentospromozhnist' robochoi syly v systemi sotsial'no-trudovykh vidnosyn [The competitiveness of the labor force in the system of industrial relations]*. K.: NAN Ukrainy; In-t ekonomiky [in Ukrainian].
9. Statystychna informatsiia. Chysel'nist' naselennia [Statistical information. Population]. Ofitsijnyj sajt Holovnoho upravlinnia statystyky u Kirovohrads'kij oblasti [The official website of the Main Department of Statistics in the Kirovograd region]. *kr.ukrstat.gov.ua*. Retrieved from: http://www.kr.ukrstat.gov.ua/arhiv/2015/02/stat_inf_oper_demogr.htm [in Ukrainian].
10. Statystychnyj schorichnyk Kirovohrads'koi oblastiza 2013 rik. (2013) [Statistical Yearbook of Kirovograd region by 2013]. K.: Holovne upravlinnia statystyky u Kirovohrads'kij oblasti [in Ukrainian].
11. Fatkhutdynov, R.A. (2002). *Konkurentospodobnost' orhanyzatsyy v usloviakh kryzysa: ekonomyka, marketynh, menedzhment [The competitiveness of the organization in times of crisis: economics, marketing, management]*. M.: Yzdatel'sko-knyhotorhovij tsentr «Marketynh» [in Russian].
12. Shul'ts, S.L. (2007). Ekonomichna kontsentratsiia v konteksti rehional'noi ta prostorovoi ekonomiky [Economic concentration in the context of regional and spatial economics]. *Sotsial'no-ekonomichni doslidzhennia v perekhidnyj period – Socio-economic research in transition*, 5(67), 508-516 [in Ukrainian].

Maria Bugaeva, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Anastasiia Zlatopolska, Postgraduate

Kirovograd National Technical University, Kirovograd, Ukraine

The Analysis of the Current State of Labor Resource Providing of Kirovograd Region in the Context of Implementation of Socio-Economic and Innovative Development of Regional Economy

Global trends in the development of innovative economy recognize the dominant role of the education in social and economic progress, in formation of quality labor resource providing, development of innovative component of labor potential.. The aim of the paper is the determination the current state of labor resource providing of Kirovograd region and identification the main obstacles to the formation and development of labor resources in the context of the implementation of socio-economic and innovative development of the regional economy.

Today the formation and development of effective labor potential is caused by the need to transition on the innovative type of economic development and its regions The demands on formation, development and management of labor potential of the country and its regions are increasing in modern economic conditions in Ukraine. The strategy of socio-economic and innovative development of the regional economy, which is based on high-tech, knowledge-intensive production, requires above all more efficient development and use of labor resources, intellectualization of labor potential. Unfortunately, in Ukraine there are more problems with reproduction and formation of labor resources, thus solving the problem of labor resource providing at the regional level is quite timely because its solution will be one of the important factors of socio-economic and innovative growth in Ukraine.

The basic socio-economic and demographic factors of influence on the process of labor resource providing of the region were analyzed in the article. The provisions of improvement of labor resource provision were found and it will increase the standard of living and ensure socio-economic and innovative growth in the region. The formation adequate and timely state and regional policy for more effective use of available labor resource can improve the state labor resource providing in the future.

population, labor force, labor potential, labor resource providing, socio-economic development, innovative development, regional economy

Одержано 10.05.15